

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΠΡ 523	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ε, Ζ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεολιθική κεραμική: τεχνολογία, τυπολογία και κοινωνικές διαστάσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά τη 2η χιλιετία π.Χ.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	-		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα επικεντρώνεται στη μελέτη της κεραμικής παραγωγής ως ένα από τα πιο κρίσιμα και πολυδιάστατα αρχαιολογικά τεκμήρια για την κατανόηση της Νεολιθικής περιόδου στον ελλαδικό χώρο. Η κεραμική, υλικό κατάλοιπο με ευρεία γεωγραφική και χρονική κατανομή, αποτελεί βασικό μέσο διερεύνησης ζητημάτων τεχνολογίας, τυπολογίας, οικιακής οικονομίας, πολιτισμικών παραδόσεων και κοινωνικής ταυτότητας. Στο πλαίσιο του μαθήματος, αναλύονται διεξοδικά οι βασικές πτυχές της νεολιθικής κεραμικής: οι διαδικασίες κατασκευής και διακόσμησης, οι τρόποι και οι τεχνικές χρήσης, καθώς και οι μεταβαλλόμενοι τρόποι αντιμετώπισης του υλικού από την αρχαιολογική έρευνα. Παράλληλα, παρουσιάζονται και συγκρίνονται οι κυριότερες κεραμικές παραδόσεις και στυλιστικές εξελίξεις του Αιγαίου, με έμφαση στις ιδιαιτερότητες κάθε φάσης της Νεολιθικής (Πρώιμη, Μέση, Νεότερη και Τελική Νεολιθική) και στις γεωγραφικές διαφοροποιήσεις μεταξύ περιοχών, όπως η Θεσσαλία, η Βόρεια Ελλάδα, η Πελοπόννησος, οι Κυκλάδες και η Κρήτη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διεπιστημονική και πολυπαραγοντική προσέγγιση της κεραμικής μελέτης, μέσα από τη χρήση σύγχρονων μεθόδων όπως η πετρογραφική ανάλυση, η αξονική τομογραφία, οι αναλύσεις καταλοίπων χρήσης (residue analysis), αλλά και η ερμηνευτική προσέγγιση του υλικού πολιτισμού υπό το φως της ανθρωπολογικής και εθνοαρχαιολογικής θεωρίας και έρευνας. Μέσα από θεωρητική κατάρτιση και πρακτική εξάσκηση, οι φοιτητές εξοικειώνονται με την τεκμηρίωση, την ταξινόμηση και την ερμηνεία της κεραμικής, αναγνωρίζοντας τον ρόλο της όχι μόνο ως εργαλείο χρονολόγησης και πολιτισμικής ταυτοποίησης, αλλά και ως φορέα κοινωνικών και συμβολικών σημασιών.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Η διδασκαλία αυτού του μαθήματος αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με:

- τις κύριες θεωρητικές έννοιες της μελέτης του υλικού πολιτισμού και της τεχνολογίας όπως αυτές εφαρμόζονται στο κεραμικό υλικό,
- τη μεθοδολογία καταγραφής, ανάλυσης και μελέτης της κεραμικής,
- τις κυριότερες τυπολογικές ακολουθίες που έχουν αναπτυχθεί για τη μελέτη κεραμικών συνόλων του νεολιθικού Αιγαίου και τη χρονολογική τους σημασία, και τέλος, με
- χαρακτηριστικά παραδείγματα μελετών κεραμικής Νεολιθικής στον ελλαδικό χώρο.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- αποτιμά την σημασία της κεραμικής ανάλυσης για τη μελέτη νεολιθικών κεραμικών συνόλων,
- κατατάσσει σε κεραμικές κατηγορίες και να χρονολογεί χαρακτηριστικά παραδείγματα κεραμικής της αιγαιακής Νεολιθικής,
- περιγράφει κεραμικά σύνολα και μεμονωμένα όστρακα χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία,
- καταγράφει κεραμικά σύνολα και μεμονωμένα όστρακα με οργανωμένο τρόπο και με τη χρήση βάσεων δεδομένων,
- δίνει χαρακτηριστικά παραδείγματα μελετών που αφορούν την κεραμική τεχνολογία, την οργάνωση της κεραμικής παραγωγής και την τελετουργική χρήση/κατανάλωση της κεραμικής στο νεολιθικό Αιγαίο.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει 13 συνεδρίες. Η πρώτη συνεδρία είναι εισαγωγική και έχει σκοπό να παρουσιάσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες τους βασικούς άξονες του μαθήματος, τη βασική και συμπληρωματική βιβλιογραφία καθώς και τον τρόπο εξέτασης. Οι επόμενες 9 συνεδρίες αφορούν τους τρόπους ανάλυσης, καταγραφής και μελέτης της νεολιθικής κεραμική μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Οι ακόλουθες 2 συνεδρίες εστιάζουν πιο συγκεκριμένα τις κοινωνικές και συμβολικές διαστάσεις της κεραμικής παραγωγής, ενώ η τελευταία συνεδρία έχει συγκεκριμενοποιητικό χαρακτήρα.

Η κάθε συνάντηση διαρρέεται σε ένα μέρος διάλεξης και σε ένα μέρος συζήτησης. Η διάρκεια του κάθε μέρους ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε θεματικής αλλά και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και ερωτήματα των φοιτητών/τριών. Στο πλαίσιο κάποιων συναντήσεων, επιδιώκεται και η συμμετοχή προσκεκλημένων αρχαιολόγων-ειδικών στο εκάστοτε θέμα συζήτησης. Γενικότερος στόχος είναι η διάλεξη από πλευράς διδάσκοντος να μην μονοπωλεί τη διεξαγωγή του μαθήματος, αλλά, αντίθετα, να έχει έναν περισσότερο διαλογικό χαρακτήρα και οι φοιτητές/τριες να ενθαρρύνονται ώστε να παρεμβαίνουν με ερωτήσεις και σχόλια καθ' όλη την διάρκειά του.

Κάθε μάθημα συνοδεύεται από αναλυτικές παρουσιάσεις διαφανειών (power point) και συναφές οπτικοακουστικό υλικό, το οποίο θα βρίσκεται στη διάθεση των φοιτητών/τριών μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκατάρτισης. Το υλικό αυτό έχει ως στόχο αφενός τη διευκόλυνση της ίδιας της διδασκαλίας και αφετέρου την οργάνωση της μελέτης από τη μεριά των φοιτητών/τριών. Σε κάθε συνάντηση θα προτείνεται βασική και βοηθητική βιβλιογραφία, δικτυακές πηγές, ηλεκτρονικοί κατάλογοι μουσείων, αλλά και ειδικές σημειώσεις που θα υποβοηθούν την καλύτερη κατανόηση και εμβάθυνση σε κάθε υπό εξέταση θέμα.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Παράδοση στην αίθουσα διδασκαλίας, σεμιναριακές συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο κατά την εκπόνηση των εργασιών</p>
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία</i></p>	<p>Χρήση παρουσίασης power point και σχετικών video, επίσημων ιστότοπων μουσείων, ανασκαφών και ερευνών. Τροφοδότηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας</p>

με τους φοιτητές	ecourse με άρθρα και άλλο υλικό για τη συγγραφή των εργασιών και τη σχετική έρευνα.																	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="671 259 1015 327">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1015 259 1361 327">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="671 327 1015 365">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1015 327 1361 365">33 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 365 1015 510">Εκπαιδευτική άσκηση στη Διδακτική Συλλογή του Μουσείου Εκμαγείων</td> <td data-bbox="1015 365 1361 510">50 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 510 1015 584">Προετοιμασίας εργασίας (προαιρετική)</td> <td data-bbox="1015 510 1361 584">20 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 584 1015 658">Αυτόνομη μελέτη</td> <td data-bbox="1015 584 1361 658">22 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 658 1015 732"></td> <td data-bbox="1015 658 1361 732"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 732 1015 806"></td> <td data-bbox="1015 732 1361 806"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="671 806 1015 842">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="1015 806 1361 842">125</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	33 ώρες	Εκπαιδευτική άσκηση στη Διδακτική Συλλογή του Μουσείου Εκμαγείων	50 ώρες	Προετοιμασίας εργασίας (προαιρετική)	20 ώρες	Αυτόνομη μελέτη	22 ώρες					Σύνολο Μαθήματος	125	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																
	Διαλέξεις	33 ώρες																
	Εκπαιδευτική άσκηση στη Διδακτική Συλλογή του Μουσείου Εκμαγείων	50 ώρες																
	Προετοιμασίας εργασίας (προαιρετική)	20 ώρες																
	Αυτόνομη μελέτη	22 ώρες																
Σύνολο Μαθήματος	125																	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Τρίωρη γραπτή εξέταση. Ερωτήσεις αναγνώρισης και σχολιασμού αντικειμένων ή μνημείων και ερωτήσεις ανάπτυξης που αφορούν θέματα και ζητήματα της ύλης που διδάχθηκε.</p> <p>Δυνατότητα προφορικής εξέτασης για φοιτητές με βεβαιωμένη δυσκολία γραφής και κατανόηση.</p>																	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασική βιβλιογραφία

Γαλλής, Κ. 1996. Κεραμική: Θεσσαλία - Βόρειες Σποράδες. Στο Γ. Παπαθανασόπουλος (επιμ.) *Νεολιθικός Πολιτισμός στην Ελλάδα*: 120-123. Αθήνα: Ίδρυμα Ν.Π. Γουλανδρή.

Δημητριάδης, Σ. 2002. Νεολιθική κεραμική. Προβληματισμοί επί των μεθόδων αρχαιομετρικής ανάλυσης στο πεδίο σύνδεσης με την αρχαιολογική προσέγγιση και ερμηνεία. Στο *Η προϊστορική έρευνα στην Ελλάδα και οι προοπτικές της. Θεωρητικοί και Μεθοδολογικοί προβληματισμοί. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου στη μνήμη του Δ.Ρ. Θεοχάρη, Θεσσαλονίκη-Καστοριά 26-28 Νοεμβρίου 1998*: 77-82. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Δημουλά, Α. 2014. *Πρώιμη κεραμική τεχνολογία και παραγωγή: το παράδειγμα της Θεσσαλίας*. Θεσσαλονίκη: αυτοέκδοση.

Κωτσάκης, Κ. 1983. *Κεραμική τεχνολογία και κεραμική διαφοροποίηση: προβλήματα της γραπτής κεραμικής της Μέσης Νεολιθικής εποχής του Σέσκλου*. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Πεντεδέκα, Α. 2012. Δίκτυα ανταλλαγής της κεραμικής στη Νεολιθική Θεσσαλία: κόμβοι και σύνδεσμοι, οικισμοί και σχέσεις. *Αρχαιολογικό Έργο Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας 3*: 45-56.